

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.29>

Іван Маринін
м. Кам'янець-Подільський, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-8278-2808>
e-mail: mig290161@ukr.net

ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто особливості застосування онлайн-платформ в організації освітнього процесу мистецьких закладів фахової передвищої освіти в умовах дистанційного навчання. Проаналізовано переваги застосування сучасних цифрових сервісів, зокрема забезпечення безперервності навчання, доступу до освітніх сервісів та розширення можливостей комунікації між учасниками освітнього процесу. Визначено основні виклики дистанційного навчання, серед яких обмеженість практичної взаємодії у мистецьких дисциплінах, труднощі щодо об'єктивного оцінювання, а також технічні проблеми.

Ключові слова: дистанційне навчання, освітні онлайн-платформи, інформаційно-комунікаційні технології, фахова передвища освіта.

Abstract. The article examines the role of online platforms in organizing the educational process in art institutions of professional pre-higher education under conditions of distance learning. Particular attention is given to the advantages of modern digital services, including ensuring the continuity of the educational process, providing access to educational resources, and expanding communication opportunities among participants in the educational process. The study also identifies the main challenges associated with distance learning, such as limited opportunities for practical interaction in arts disciplines, difficulties related to objective assessment, and various technical issues.

Keywords: distance learning, online educational platforms, information and communication technologies, professional pre-higher education.

Дистанційне навчання в Україні є невід'ємною умовою сучасної фахової передвищої освіти в Україні та одним із пріоритетних напрямів її реформування, що вимагає гнучкості та адаптивності до сучасних викликів.

На сьогодні у надзвичайно складних умовах пандемій та повномасштабної військової агресії з боку Росії дистанційне навчання у сфері фахової передвищої освіти є однією із форм навчання студентів, яке регулюється Положенням про дистанційне навчання, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України №466 (Міністерство освіти і науки України, 2013), і передбачає надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційним рівнями відповідно до державних стандартів освіти.

Наразі застосування цифрових технологій, сучасних цифрових засобів й мережі Інтернет в освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти є обов'язковим складником та інструментом його реалізації. Такий підхід ґрунтується на законодавчих та нормативно-правових документах: законах

України «Про освіту» (Верховна Рада України, 2017), «Про фахову передвищу освіту» (Верховна Рада України, 2019), а також «Типовому положенні про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти (Міністерства освіти та науки, 2023). У зазначених документах визначено мету дистанційного навчання, що передбачає «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» (Міністерства освіти і науки України, 2013).

На сьогодні наукові підходи до наукового забезпечення дистанційного навчання висвітлено у працях В. Бикова, М. Жалдака, Ю. Дорошенка, Д. , М. Карпенка, О. Навроцького; організаційно-педагогічні аспекти розкрито у працях науковців Р. Гуревича, В. Олійника, П. Таланчука, психолого-педагогічні засади досліджено у працях В. Дейнеко, В. Кухаренко та О. Сороки.

Перспективам розвитку дистанційного навчання в системі фахової передвищої освіти присвятили праці І. Ляшенко (дослідження міжнародного досвіду); Ю. Арбузова, Т. Багмет (теоретичні та практичні аспекти дистанційного навчання); Р. Малярчук, М. Мясковська, С. Постова, А. Федорчук, Р. Шаран, М. Шмалюк (аналіз основних видів цифрових освітніх ресурсів, програмних засобів та онлайн-сервісів).

Однак, відчувається брак наукових праць, присвячених аналізу проблем та перспектив використання онлайн платформ в умовах освітнього процесу мистецького закладу фахової передвищої освіти та з'ясування їх впливу на ефективність підготовки фахівців.

З огляду на вищезазначене постає потреба проаналізувати систему підготовки здобувачів фахової передвищої освіти Кам'янець-Подільського фахового коледжу культури і мистецтв в умовах дистанційного навчання в контексті впровадження й обґрунтування ефективності освітніх онлайн сервісів.

Дистанційна форма навчання в Коледжі здійснюється згідно Закону України *«Про фахову передвищу освіту»* (Верховна Рада України, 2019) та Положення *«Організація освітнього процесу, поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання»* (Коледж, 2022), у яких передбачено можливість використання освітніх онлайн-платформ для викладання окремих компонентів освітньої програми відповідно до наказів директора Коледжу.

Так, для забезпечення дистанційного навчання в Коледжі передбачено матеріально-технічне облаштування аудиторій для організації та технічного супроводу освітнього процесу, зокрема: наявність комп'ютерного обладнання; функціонування локальної мережі з доступом до Інтернету; можливість

підключення до мережі Wi-Fi; доступ до електронної бібліотеки закладу освіти.

В освітньому процесі Коледжу викладачами застосовуються сучасні освітні онлайн-платформи: Moodle, Google Classroom, Zoom, Google Meet. Однак, найбільшою популярністю користується освітня платформа **Moodle**, що передбачає управління лекційним та практичним контентом навчальних дисциплін/предметів, надає можливість завантажувати й редагувати контрольні завдання, оцінювати тестові та контрольні роботи, створювати адаптивні тести із урахуванням результатів попередніх відповідей, а «викладач отримує можливість відстежувати прогрес, коментувати коди та надавати рекомендації щодо покращення рішень» (Карплюк, 2019, с. 191). Також, в освітньому процесі апробовано використання онлайн-платформ **Zoom** та **Google Meet** для проведення занять в дистанційному форматі з фахових дисциплін, зокрема таких, як фах (спеціальний музичний інструмент / сольний спів).

Водночас, як засвідчує практика, використання сучасних онлайн-платформ у дистанційному навчанні має як переваги, так і певні недоліки.

На нашу думку, переваги дистанційного навчання в мистецьких закладах фахової передвищої освіти полягають в тому, що:

- застосування онлайн-платформ забезпечує безперервність освітнього процесу в надзвичайних умовах воєнного стану і пандемії та є надзвичайно важливим засобом комунікації із українськими студентами за кордоном. Це також сприяє підтриманню постійного зв'язку з Україною, допомагають зберігати належність до цінностей української держави та є дієвим інструментом реєміграції (Васильєва & Котенко, 2023, с. 8);

- здобувачі освіти мають швидкий доступ до джерел інформації, можливість працювати за більш гнучким графіком занять, а також користуватися зручними умовами консультування та зворотнього зв'язку з викладачем.

Водночас онлайн-освіта стикається з низкою викликів і проблем, зокрема:

- відсутністю безпосереднього («живого») контакту між студентом і викладачем; можливістю фальсифікації результатів навчання, а також обмеженими можливостями демонстрації практичних виконавських (інструментальних, вокальних, хореографічних) навичок в реальних умовах;

- недостатньою взаємодією та відсутністю емоційного контакту між викладачами та студентами, що негативно впливає на якість опанування фахових дисциплін;

- зниженням рівня інтересу та мотивації студентів до навчання в класі з фаху, яке традиційно ґрунтується на академічно-контактній системі підготовки, що може призводити до зниження якості навчання;

- ускладненням процедури об'єктивного оцінювання набутих знань, вмінь та навичок студентів в режимі реального часу через низьку технічну якість зв'язку (затримку звуку) та обмеженими можливостями візуального огляду;

• нестабільністю інтернет-зв'язку та недостатнім рівнем цифрової компетентності окремих викладачів.

Таким чином, власний досвід педагогічної роботи засвідчує дещо обмежені можливості зазначених онлайн-платформ у процесі викладання навчальних дисциплін, що формують спеціальні (фахові) компетентності, а також актуалізує потребу у розробленні нових форм і методів викладання у дистанційному форматі.

Список використаних джерел:

1. Васильєва, Т. А., & Котенко, С. І. (Ред.). (2023). *Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти*.
2. Верховна Рада України. (2017). *Про освіту*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Верховна Рада України. (2019). *Про фахову передвищу освіту*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
4. Кам'янець-Подільський фаховий коледж культури і мистецтв. (2022). *Положення про організацію освітнього процесу, поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання*. <https://drive.google.com/file/d/15vzxtU3n1FUQtQPbz1sPetMSd6U1JjqI/view>
5. Карплюк, С. О. (2019). *Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України*, 188–197. https://eprints.zu.edu.ua/29742/1/_copy.pdf
6. Міністерство освіти і науки України. (2013). *Про затвердження Типового положення про дистанційне навчання (Наказ № 466 від 25 квітня 2013 р.)*. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
7. Міністерство освіти і науки України. (2023). *Про затвердження Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти (Наказ № 510 від 02 травня 2023 р.)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-23>

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.30>

Олександр Світченко

м. Вінниця, Україна

Науковий керівник: Віктор Соловей

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0373-6008>

e-mail: victorsolovey79@gmail.com

ЕКСПЕРИМЕНТ ІЗ МАТЕРІАЛАМИ ТА ТЕХНІКАМИ У ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОМУ МИСТЕЦТВІ: ХУДОЖНЯ ОБРОБКА ДЕРЕВИНИ ТА КЕРАМІКА В АВТОРСЬКИХ АРТ-ОБ'ЄКТАХ

***Анотація.** У статті досліджується роль експерименту з матеріалами та техніками у сучасному декоративно-прикладному мистецтві на прикладі художньої обробки деревини та кераміки. Розглянуто трансформацію традиційних підходів до роботи з природними матеріалами, їх переосмислення в контексті сучасного авторського мистецтва та створення арт-об'єктів. Особливу увагу приділено поєднанню традиції й новаторства, використанню фактурних та пластичних властивостей деревини й глини, а також концептуальному значенню матеріалу в художньому процесі. Проаналізовано сучасні тенденції у створенні декоративно-прикладних творів, зокрема експерименти з формою, текстурою, випалом і комбінуванням різних матеріалів. Визначено значення авторського підходу, технологічних інновацій та збереження культурної спадщини у розвитку сучасного декоративно-прикладного мистецтва.*

***Ключові слова:** декоративно-прикладне мистецтво, художня обробка деревини, кераміка, арт-об'єкт, експеримент, матеріали, техніки, сучасне мистецтво.*

Abstract. The article explores the role of experimentation with materials and techniques in modern decorative and applied arts using the example of artistic woodworking and ceramics. The transformation of traditional approaches to working with natural materials, their rethinking in the context of modern authorial art and the creation of art objects is considered. Special attention is paid to the combination of tradition and innovation, the use of the textural and plastic properties of wood and clay, as well as the conceptual meaning of the material in the artistic process. Modern trends in the creation of decorative and applied works are analyzed, in particular, experiments with form, texture, firing and combining different materials. The importance of the authorial approach, technological innovations and the preservation of cultural heritage in the development of modern decorative and applied arts is determined.

Keywords: decorative and applied arts, artistic woodworking, ceramics, art object, experiment, materials, techniques, modern art,

Декоративно-прикладне мистецтво завжди перебувало на межі між утилітарністю та художнім самовираженням. У цьому просторі матеріал не є лише засобом - він стає повноцінним учасником творчого процесу, носієм сенсу, фактури, символіки. Особливо виразно це проявляється у роботі з такими традиційними матеріалами, як деревина і глина, які в сучасному мистецтві переживають новий етап осмислення. Експеримент із матеріалами та

техніками відкриває нові горизонти для художників, дозволяючи створювати унікальні авторські арт-об'єкти, що поєднують традицію і новаторство.

Історично художня обробка деревини та кераміка займали важливе місце в українській культурі. Дерево використовувалося для створення житла, меблів, предметів побуту, сакральних об'єктів. Різьблення, інкрустація, випалювання — ці техніки формували багатий візуальний світ, у якому поєднувалися орнаментальність і функціональність. Кераміка, у свою чергу, була невід'ємною частиною повсякденного життя, відображаючи як практичні потреби, так і естетичні уявлення.

У традиційному мистецтві матеріал диктував форму. Дерево вимагало врахування волокон, текстури, природних властивостей. Глина підкорялася законам пластики, висихання, випалу. Майстри працювали в межах усталених технік, передаючи знання з покоління в покоління. Проте навіть у цих межах існувала варіативність, яка дозволяла формувати індивідуальний стиль.

Сучасне декоративно-прикладне мистецтво змінює сам підхід до матеріалу. Він більше не сприймається як щось задане і незмінне. Художники починають експериментувати, поєднувати різні матеріали, порушувати традиційні техніки, шукати нові способи взаємодії з формою і простором. У цьому контексті деревина і кераміка набувають нових значень.

Однією з ключових тенденцій є вихід за межі утилітарності. Якщо раніше предмети з дерева чи кераміки мали чітке функціональне призначення, то сьогодні вони часто стають арт-об'єктами, що існують у художньому просторі. Вони можуть не виконувати практичної функції, але при цьому мають сильне естетичне і концептуальне навантаження.

У роботі з деревиною сучасні митці активно досліджують її природні властивості. Тріщини, сучки, нерівності, сліди часу — все це перестає сприйматися як недоліки і стає частиною художнього образу. Дерево зберігає пам'ять про своє походження, і художник працює з цією пам'яттю, підкреслюючи або трансформуючи її.

Експерименти з техніками включають не лише традиційне різьблення, а й поєднання з іншими методами — обпалювання, фарбування, полірування, використання металу чи скла. Це створює нові текстурні ефекти, розширює можливості вираження. Деревина може набувати як грубих, майже первісних форм, так і витончених, майже скульптурних образів.

Кераміка в сучасному мистецтві також зазнає значних трансформацій. Глина перестає бути лише матеріалом для посуду чи декоративних виробів. Вона стає засобом створення складних просторових композицій, інсталяцій, концептуальних об'єктів. Художники експериментують із формою, порушують симетрію, створюють асиметричні, іноді навіть деформовані об'єкти.

Важливу роль відіграє процес випалу. Зміна температури, використання різних печей, додавання нетрадиційних матеріалів — все це впливає на кінцевий результат. Випал стає не лише технічним етапом, а частиною творчого